

מסורת הש"ס

השולח פרק רביעי גיטין

מח.

עין משפט
נר מצוה

בזמן שהיוכל נוסב. כל מכירת קרקע לפירות שהרי חוזר הגוף ציוכל: **אדעתא דפירא נחית.** ולאו אדעתא למקנייה לארעא אפילו שעה אחת: **הקונה שני אינונו כסוף שדהו של חצירו.** דק"ל בצנצא בתרא (דף פה). ללא קנה קרקע הלכך אינו קורא ללא מני למימר פרי האדמה אשר נתת לי: **הא שלשה.** דקיימא לן דקנה קרקע תחתיהן וצייניהן כמלא אורה וסלו: **מציא וקורא.** ואע"ג דהדרא ציוכל: **מחלוקת.** דריש לקיש ורבי יוחנן: **ציוכל שני** שנתו ישראל שכבר הורגלו להחזיר קרקעות בזהאי קאמר ריש לקיש מציא ואינו קורא דממלא דעתיה דמוכר דודאי הדרא ליה וזה בטוח שיחזירה: **ציוכל ראשון.** כל הני מתנייתא ציוכל ראשון: **כסנאי.** קנין פירות אי קנין הגוף דמי אי לא: **שדה אחוה.** אם הקדישה ולא גאלה קודם היובל ומכרה גוצר לאחר אינה נגאלת עוד וכשהיא יולאה ציוכל מיד הלוקחה מן הגוצר מתחלקת לכהנים שגא' (ויקרא כו) ואם לא יגאל את השדה וגו' והיה השדה בצלחמו וגו'. ושדה מקנה כשהקדישה ולא גאלה ומכרה הגוצר כשהיא יולאה ציוכל חזרתה לצעלים הראשונים שמכרה למקדיש שגאמר' בשנת היובל ישוה השדה לשאר קנהו מחמו וגו': **מניין ללוקח שדה מאביו וקדישה.** בחיי אביו בעודה ידו שדה מקנה: **ואחר כך מה אביו.** נעשית לו אחוה: **מניין שספא לפניו כשהיה אחוה.** אם לא גאלה ומכרה הגוצר ציולא לכהנים ציוכל: **אשר לא משדה אחוה.** קרא יתירא הוא: **שדה שאינה ראויה.** בשעה שהקדישה להיות לו שדה אחוה לעולם: **יפאס ו** וכל שכן מת אביו ואחר כך הקדישה דשעת הקדש כבר הייתה אחוה: **ר' מאיר אומר.** זו אינה שדה אחוה וחזרתה לו ממחמת אביו שמכרה לו וקרא למת אביו אביו ואחר כך הקדישה אחא: **הכי גרסינן ואילו לר' יהודה ור' שמעון מה אביו ואח"כ הקדישה לא לר' קרא מאי לאו צנא קמפלגי נו'.** ולא גרסינן ערכין (דף יד): **גרסינן לה: לא לרינא קרא.** לר' לרינא קרא למת אביו ואחר כך הקדישה: **לאו קנין הגוף דמי.** וכי מית אביו לא ירית מידי ולא הויא ליה אחוה הלכך אי לאו דרבייה קרא לא הוה אמניא דמיהוי כשדה אחוה ואלטריך קרא למת אביו ואחר כך הקדישה: **לאו קנין הגוף דמי.** וכי מית אביו ירית גופא הלכך מת אביו ואחר כך כו': **קנין הגוף דמי.** צריכא קרא: **והנא קרא אשכחו ודעו.** לרבינו מינה אף הקדישה ואחר כך מת אביו דלס כן ללא מרבי אלא מת אביו ואחר כך הקדישה: **לכסוב קרא אשר לא אחוה.** ולא לכסוב משדה: **לקוחות סן.** דלין ברירה והיו כמו שהחליפו חלקיהן: **ומחזירין ציוכל** משום מנות יובל וכיון דאמר ירושה הנמחלקת הויא לקיחה אם אינה קנין משפלה צימי יהושע דהיינו חד צר חד שלא היו לו ולאציו

ל"א דב"ע קנין פירות בקנין הגוף דמי. דיחויא בעלמא הוא דרבי יהודה איש ליה צהסובל (צ"ק דף ט). גבי דין יוס או יומים דלאו קנין הגוף דמי^א: **ל"א דאמר ר' יוחנן קנין פירות כו'.** הקשה רבינו תס ואנו אף מאלנו ידיו ורגליו דקיימא לן כריש לקיש דלאו קנין הגוף דמי כדאמרין ברש החולין (יבמות דף לו): **וקיימא לן נמי דצדאורייתא אין ברירה דכסוף מסכת צילה (דף לח).** פסקין כרבי אושעיא^ב ורצ נתמן דקיימא לן (פמנות יג). כוומיה צדיני קאמר ברש^ג פרק צ' דקדושין (דף מצ): **האחים שחלקו הרי הן ללקוחות פחות משמות נקנה מקח ופסקין נמי בהמוכר את הבית (צ"ק דף סה).** דלין להן דרך זה על זה דמוכר צעין^ד רעה מוכר אלמא לקוחות הן והא דפסקין צפ' צית כור (שם דף קה). כרצ דלאמא בטלה מחלוקת לאו משום דירושין הוו אלא משום דהוו ללקוחות באחריות וירושין דקאמר רצ לאו יורשין ממנא אלא כלומר כיורשין וצרוכ ספרים גרסינן הכי צפרק קמא דצנא קמא (דף ט). ומיהו רצ אסי דלמר יחלוקו ומספקא ליה אי יורשין או כיינו יורשין ממנא דמוכר צפרק יס צכור (בבביות דף מט). גבי חמש ולא חצי חמש ורבי אסי אמר רבי יוחנן האמין שחלקו לקוחות הן לאו היינו רצ אסי אי נמי הא דידיה הא דרביה והא דפסקין צנדרים צפרק השומפין (דף מו): **כר"ל** צן יעקב צשומפין שדרכו הנאה זה מזה דמוכר לכהנס לחצר לאו מטעמיה דטעמיה משום ברירה דמוכר צפרק הפרה (צ"ק דף נא): **אלא משום דיתור הוא כרבינא בחוקת הכהנים (צ"ק דף נו):** ומומר צמודר הנאה^ה וי"ל דדוקא צהסא לחודה צכסוב צננו מהיסם ולחצר מיתא קיימא לן כריש לקיש דלאו קנין הגוף דמי משום דלאנא לגבי צנא אחולי מחיל דהכי מצריך להו צפרק יס נוחלין (שם דף קלו): **למרי מילי דריש לקיש דהכל דהתסם אצל בעלמא קיימא לן דקנין הגוף דמי ואף על גב דקאמר רביה רצא קרא ומתניתא מסייעא ליה לריש לקיש לרצא לא צפירא ליה הכי דאס לא כן לא מאל ידיו ורגליו דרצא סצר לקוחות הן צפרק צ' דקדושין (דף מצ): **וצפרק הזהב (צ"מ דף מט).** קאמר רצא נמי גבי משכיה מפושט מן המורה קרא ומתניתא מסייעא ליה לריש לקיש אף על גב דרצא קאי כר' יוחנן צר מתלת (יבמות דף נו). וע"ל דדוקא רבי יוחנן איש ליה דמחזירין זה לזה ציוכל^ו אצל שאר אמוראים סברי אע"ג דלקוחות הן אין מחזירין דמכר הוא דלמר רחמנא דליהדר ירושה ומתנה לא וישמא אחי שפיר וי"א^ז לרבי יוחנן דמחזירין זה לזה ציוכל תו לא משכחת שדה אחוה^ז דכולהו הן שדה מקנה ולא תתחלק לכהנס וגם יפדוש צשויה ולא צית זרע חומר שעורים צחמשים שקל כסף וי"ל כיון דתחת זו תחזור לו אחרת לא קרינן צה שדה מקנה אלא שדה אחוה: **הדרין עלך השולח****

בזמן שהיוכל נוסב. כל מכירת קרקע לפירות שהרי חוזר הגוף ציוכל: **אדעתא דפירא נחית.** ולאו אדעתא למקנייה לארעא אפילו שעה אחת: **הקונה שני אינונו כסוף שדהו של חצירו.** דק"ל בצנצא בתרא (דף פה). ללא קנה קרקע הלכך אינו קורא ללא מני למימר פרי האדמה אשר נתת לי: **הא שלשה.** דקיימא לן דקנה קרקע תחתיהן וצייניהן כמלא אורה וסלו: **מציא וקורא.** ואע"ג דהדרא ציוכל: **מחלוקת.** דריש לקיש ורבי יוחנן: **ציוכל שני** שנתו ישראל שכבר הורגלו להחזיר קרקעות בזהאי קאמר ריש לקיש מציא ואינו קורא דממלא דעתיה דמוכר דודאי הדרא ליה וזה בטוח שיחזירה: **ציוכל ראשון.** כל הני מתנייתא ציוכל ראשון: **כסנאי.** קנין פירות אי קנין הגוף דמי אי לא: **שדה אחוה.** אם הקדישה ולא גאלה קודם היובל ומכרה גוצר לאחר אינה נגאלת עוד וכשהיא יולאה ציוכל מיד הלוקחה מן הגוצר מתחלקת לכהנים שגא' (ויקרא כו) ואם לא יגאל את השדה וגו' והיה השדה בצלחמו וגו'. ושדה מקנה כשהקדישה ולא גאלה ומכרה הגוצר כשהיא יולאה ציוכל חזרתה לצעלים הראשונים שמכרה למקדיש שגאמר' בשנת היובל ישוה השדה לשאר קנהו מחמו וגו': **מניין ללוקח שדה מאביו וקדישה.** בחיי אביו בעודה ידו שדה מקנה: **ואחר כך מה אביו.** נעשית לו אחוה: **מניין שספא לפניו כשהיה אחוה.** אם לא גאלה ומכרה הגוצר ציולא לכהנים ציוכל: **אשר לא משדה אחוה.** קרא יתירא הוא: **שדה שאינה ראויה.** בשעה שהקדישה להיות לו שדה אחוה לעולם: **יפאס ו** וכל שכן מת אביו ואחר כך הקדישה דשעת הקדש כבר הייתה אחוה: **ר' מאיר אומר.** זו אינה שדה אחוה וחזרתה לו ממחמת אביו שמכרה לו וקרא למת אביו אביו ואחר כך הקדישה אחא: **הכי גרסינן ואילו לר' יהודה ור' שמעון מה אביו ואח"כ הקדישה לא לר' קרא מאי לאו צנא קמפלגי נו'.** ולא גרסינן ערכין (דף יד): **גרסינן לה: לא לרינא קרא.** לר' לרינא קרא למת אביו ואחר כך הקדישה: **לאו קנין הגוף דמי.** וכי מית אביו לא ירית מידי ולא הויא ליה אחוה הלכך אי לאו דרבייה קרא לא הוה אמניא דמיהוי כשדה אחוה ואלטריך קרא למת אביו ואחר כך הקדישה: **לאו קנין הגוף דמי.** וכי מית אביו ירית גופא הלכך מת אביו ואחר כך כו': **קנין הגוף דמי.** צריכא קרא: **והנא קרא אשכחו ודעו.** לרבינו מינה אף הקדישה ואחר כך מת אביו דלס כן ללא מרבי אלא מת אביו ואחר כך הקדישה: **לכסוב קרא אשר לא אחוה.** ולא לכסוב משדה: **לקוחות סן.** דלין ברירה והיו כמו שהחליפו חלקיהן: **ומחזירין ציוכל** משום מנות יובל וכיון דאמר ירושה הנמחלקת הויא לקיחה אם אינה קנין משפלה צימי יהושע דהיינו חד צר חד שלא היו לו ולאציו

בזמן שהיוכל נוסב. כל מכירת קרקע לפירות שהרי חוזר הגוף ציוכל: **אדעתא דפירא נחית.** ולאו אדעתא למקנייה לארעא אפילו שעה אחת: **הקונה שני אינונו כסוף שדהו של חצירו.** דק"ל בצנצא בתרא (דף פה). ללא קנה קרקע הלכך אינו קורא ללא מני למימר פרי האדמה אשר נתת לי: **הא שלשה.** דקיימא לן דקנה קרקע תחתיהן וצייניהן כמלא אורה וסלו: **מציא וקורא.** ואע"ג דהדרא ציוכל: **מחלוקת.** דריש לקיש ורבי יוחנן: **ציוכל שני** שנתו ישראל שכבר הורגלו להחזיר קרקעות בזהאי קאמר ריש לקיש מציא ואינו קורא דממלא דעתיה דמוכר דודאי הדרא ליה וזה בטוח שיחזירה: **ציוכל ראשון.** כל הני מתנייתא ציוכל ראשון: **כסנאי.** קנין פירות אי קנין הגוף דמי אי לא: **שדה אחוה.** אם הקדישה ולא גאלה קודם היובל ומכרה גוצר לאחר אינה נגאלת עוד וכשהיא יולאה ציוכל מיד הלוקחה מן הגוצר מתחלקת לכהנים שגא' (ויקרא כו) ואם לא יגאל את השדה וגו' והיה השדה בצלחמו וגו'. ושדה מקנה כשהקדישה ולא גאלה ומכרה הגוצר כשהיא יולאה ציוכל חזרתה לצעלים הראשונים שמכרה למקדיש שגאמר' בשנת היובל ישוה השדה לשאר קנהו מחמו וגו': **מניין ללוקח שדה מאביו וקדישה.** בחיי אביו בעודה ידו שדה מקנה: **ואחר כך מה אביו.** נעשית לו אחוה: **מניין שספא לפניו כשהיה אחוה.** אם לא גאלה ומכרה הגוצר ציולא לכהנים ציוכל: **אשר לא משדה אחוה.** קרא יתירא הוא: **שדה שאינה ראויה.** בשעה שהקדישה להיות לו שדה אחוה לעולם: **יפאס ו** וכל שכן מת אביו ואחר כך הקדישה דשעת הקדש כבר הייתה אחוה: **ר' מאיר אומר.** זו אינה שדה אחוה וחזרתה לו ממחמת אביו שמכרה לו וקרא למת אביו אביו ואחר כך הקדישה אחא: **הכי גרסינן ואילו לר' יהודה ור' שמעון מה אביו ואח"כ הקדישה לא לר' קרא מאי לאו צנא קמפלגי נו'.** ולא גרסינן ערכין (דף יד): **גרסינן לה: לא לרינא קרא.** לר' לרינא קרא למת אביו ואחר כך הקדישה: **לאו קנין הגוף דמי.** וכי מית אביו לא ירית מידי ולא הויא ליה אחוה הלכך אי לאו דרבייה קרא לא הוה אמניא דמיהוי כשדה אחוה ואלטריך קרא למת אביו ואחר כך הקדישה: **לאו קנין הגוף דמי.** וכי מית אביו ירית גופא הלכך מת אביו ואחר כך כו': **קנין הגוף דמי.** צריכא קרא: **והנא קרא אשכחו ודעו.** לרבינו מינה אף הקדישה ואחר כך מת אביו דלס כן ללא מרבי אלא מת אביו ואחר כך הקדישה: **לכסוב קרא אשר לא אחוה.** ולא לכסוב משדה: **לקוחות סן.** דלין ברירה והיו כמו שהחליפו חלקיהן: **ומחזירין ציוכל** משום מנות יובל וכיון דאמר ירושה הנמחלקת הויא לקיחה אם אינה קנין משפלה צימי יהושע דהיינו חד צר חד שלא היו לו ולאציו

וכי מת אביו קורס שהקדישה הוא דקא ירית לה לגופה ושדה אחוה היא, והלכך לאנא לא אלטריך קרא לרבינו דהא אחוה נמורה היא, שחיי אביו לא יתה קניה לו, וכי אחי קרא ללקדישה ואח"כ מת אביו, דאע"ג דשעת הקדש הוא שדה מקנה, שפא דמת אביו קורס פדיון שדה אחוה לא (שם). בעלמא כו' בקנין הגוף דמי. ולמת אביו ואח"כ הקדישה נמי אלטריך קרא (שם). קרא שהקדישה ואח"כ מת אביו מיהוי אחוה, דל"ל דלא רבי לן קרא אלא מת אביו ואח"כ הקדישה: **לכסוב רחמנא כו'.** אשר לא אחוה. ומתניתא הא דר' מאיר דדרשי יתה זו שהיא כבר אחוה, שעה להם לן ש"מ לדאמרין למדש הקדישה ואח"כ מת אביו, יצתה זו. ששעת הקדש הייתה ראויה להיות שדה אחוה (שד"כ כו). לא מצא ידיו ורגליו בבית המדרש. כלומר לא היה יכול לעמוד דכדכיו (יבמות טו). האמין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ציוכל. ולא אמרין הנכר שדבר שזה חלק המגיע לכל אחד ירושה לא קאמר דמיהוי, אלא אמרין חלקיהן, אלא אמרין ציוכל (ביק"ט טו; ובע"ז צ"ל צ"ל; ועל"ל כה). ומחזירין ומוחלין (בבביות כו).

קסא א מ"י פ"ד מהל' צבורים הלכה ז
קסב ב מ"י שם פ"ב הלכה יג:
קסג ג מ"י שם פ"ד הלכה ד:
קסד ד מ"י שם פ"ב הלכה יג:
קסה ה מ"י שם פ"ד הלכה ז:
קסו ו ז מ"י פ"ד מהל' ערכין הלכה כח:

תורה אור השלם

ו. ואם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחרתו יקדיש לק"י ויקרא בו כב

מוסף תוספות

א. ו[א]ל קאמר אלא דמהובא ליכא למילף מיהא. מוס' צ"ב נ: ד"ה קנין. ב. דאמר באורייתא אין ברירה וברבנן יש ברירה. מוס' פאה"ש ג. גי' תוס' קאמר: ד. "כירושין". מוס' פאה"ש. ה. ואע"ג דמשנת ר"א בן יעקב קב ונקי, הובא דמוכר לא סמיכין עולה. מוס' פאה"ש. ועיי"ש פאה"ש מיוזל ע"ר עמלו לקושיו, ומה דכרו [ור"ה רבשי"א], ומי דרך אחרת. א. להכי דייק עלה רבי יוחנן דלא מצא ידיו ורגליו. מוס' צ"ב פק: ד"ה רסל. ועיי"ש פאה"ש פלוגתא פ"ר י' יוחנן לזון שאר אמוראים כדן אחרת, וכו' כ"א נמי מוס' בבביות נב: וכן צילא מוס' פאה"ש פאה"ש. אלא חד בר חד. מוס' פאה"ש.

פסקי ר"י

בבביות כי יאמר כיון שהשדה היתה תחלה של ישראל והיא עכשיו ביד ישראל היאך אינו מביא בבביות ולא ידעו כי מפני שהיתה יד עובד כוכבים באמצע וזמנו ברשותו אינו מביא. לפיכך חייבוהו להביא ודוקא בבביות חייבוהו מפני שצריכים הבאת מקום ואם יראו שלא יביא נפיק מניה חורבא אבל תרומות ומעשרות שאדם מפרשי ונותן בתוך ביתו לא דמידידעו דלא נפיק מניה חורבא שמי יודע מה צעשה זה האיש בתוך ביתו הלכך אוקימנא באורייתא ודוקא כשהיתה תחלה של ישראל ומכרה לעובד כוכבים חזור ישראל ולקחה ממנו מליאה פירות גורו רבן שיביא אבל אם היתה תחלה אבותיו של גוי ולקחה ממנו ישראל (נח"י ותי ותי הלוקח מביא בבביות ש"מ דבכל אדם קאמר דאילו כן הוי ליה למתני הכי חזור ולקחה ממנו מביא בבביות מפני חיתק העולם אלא לאו ש"מ בכל אדם קאמר

ואפ"ה תני חזור תחלה היתה של ישראל ומכרה לעובד כוכבים ועוד חזור ישראל ולקחה ממנו אמר רבה אין קנין לכנעני בא"י להפקיע מיד מעשר שנה. כי לי הארץ לי קדושת הארץ ור' אלעזר אמר יש קנין לכנעני בא"י להפקיע מיד מעשר שנה. דנגן ולא דגן כנעני במאי קמפלגי מר סבר דנגן ולא דגן כנעני ומר סבר דייגון ולא דייגון כנעני פ"י שאם מירה הכנעני כרוי של ישראל פטור מן המעשרות עיין כל אלו הדינין בהלכות י"ב בספר הקדוש